

Презентација студије:

„Анализа регулаторног оквира предузетништва три најперспективније делатности, са предлогом поједностављења пословања за младе предузетнике“

Библиотека „Никола Пашић“, 21. октобар, Београд

Аутори: Сања Филиповић, руководилац пројекта, Светлана Кисић- Зајченко, специјални саветник, Јелена Цвијовић, истраживач сарадник, Марија Рељић, истраживач сарадник

Садржај

- Циљ истраживања
- Методологија истраживања
- Анализа спроведених истраживања о степену развијености предузетништва код младих у Србији
- Преглед стратегија и закона који се односе на развој предузетништва младих
- Упоредна анализа подстицајних мера за развој предузетништва младих у изабраним земљама
- Анализа ставова младих предузетника исказаних кроз фокус групе
- Предлог мера за развој предузетништва младих у три изабране делатности

Циљ истраживања

- Сагледавање услова у којима се млади у Србији баве предузетништвом
- Обезбеђивање основе за креирање јавних политика и регулаторних интервенција, како би се створили повољнији услови за развој омладинског предузетништва и смањење незапослености младих
- Посебан акценат стављен је на три делатности за које се процењује да имају велики развојни потенцијал:
 - информационо-комуникационе технологије,
 - креативне индустрије и
 - услуге у пољопривреди.

Методологија истраживања

- Анализа налаза истраживања која су се бавила предузетништвом младих у Србији
- Анализа статистичких података који прате положај младих на тржишту рада
- Преглед стратешких националних докумената који дефинишу предузетништво за младе
- Преглед законодавног оквира који регулише обављање предузетничке делатности у Србији
- Компаративна анализа подстицајних мера за развој предузетништва младих
- Интервјуи са стручњацима из различитих области релевантних за истраживање

Методологија рада – фокус групе

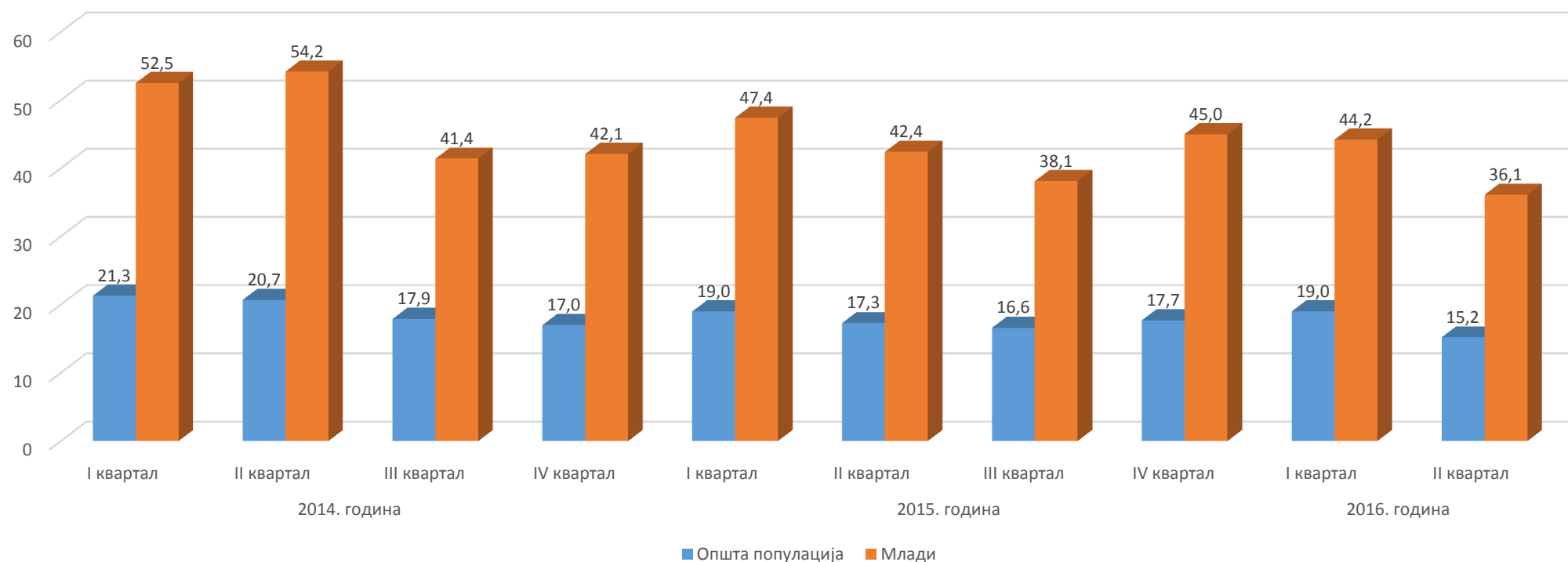
- Испитивање ставова младих предузетника из посматраних делатности кроз организоване интервјуе и фокус групе.
- У раду фокус група је учествовало 55 младих предузетника.
- Критеријуми за избор саговорника били су, поред њиховог старосног доба, активан статус пословне делатности и дужина бављења тим послом.
- Посебно је формирана и фокус група чији су учесници били млади предузетници са искуством отпочињања пословања и затварања предузећа (предузетничке радње) услед пословног неуспеха.
- Фокус групе су организоване у Новом Саду, Нишу, Шапцу, Пожаревцу, Сремској Митровици, Ваљеву, Ужицу и Београду.

Анализа развијености предузетништва у Србији

- Према подацима Еуростата, стопа незапослености младих (старости 15-24 године) у ЕУ износи 18,5%, док је стопа опште незапослености 8,6%.
- Стопа незапослености младих је посебно висока у:
 - Грчкој (47,4%),
 - Шпанији (45,8%),
 - Италији (40,3%),
 - Хрватској (38,90%) и
 - Португалу (31,9%).
- Најнижу стопу незапослености младих имају Малта (6,9%) и Немачка (7,2%).

Анализа развијености предузетништва у Србији

Кретање стопе незапослености опште популације и младих

Извор: Анкета о радној снази за 2014, 2015 и прва два квартала 2016. године

Преглед стратегија које се односе на развој предузетништва младих

- Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године
- Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године
- Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020
- Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године
- Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике
- Национални приоритети за међународну помоћ у Републици Србији за период 2014-17. године, са пројекцијама до 2020. године и др.

Каталог закона који дефинишу обављање привредне делатности

- I Закони који уређују оснивање предузетничке радње и привредног друштва
- II Закон који уређује права и обавезе из радних односа
- III Закон који уређује вођење пословне документације и извештавање
- IV Закони којима се уређује порески систем и доприноси
- V Закон којим се уређује царински систем
- VI Закони којима се уређује девизно и спољнотрговинско пословање

Каталог закона који дефинишу обављање изабраних делатности

- Закони који дефинишу област креативне индустрије
- Закони који дефинишу обављање делатности у области услуга у пољопривреди
- Закони који дефинишу обављање делатности из комуникационо-информационе технологије

Упоредна анализа подстицајних мера за развој предузетништва младих у изабраним земљама

1. Мађарска - развијен програм подршке у свим делатностима
2. Велика Британија – партнерство власника пољопривредних ресурса и младих који желе да се баве предузетнишвом у пољопривреди
3. Аустрија – програми за младе о значају предузетништва
4. Немачка – програми финансијске подршке
5. Белгија – модели финансирања у креативној индустрији
6. Финска – развијен стратешки оквир и модел евалуације
7. Холандија – инкубатори у креативним индустријама
8. Естонија – инкубатори у креативним индустријама
9. Бугарска – развијен технолошки инкубатор и фонд ризичног капитала
10. Израел – развијена иновациона и предузетничка култура

Анализа ставова младих предузетника

Општи проблеми за развој предузетништва

- Неразвијена предузетничка култура и нестимулативно пословно окружење у Србији
- Недостатак потребних предузетничких знања
- Недостатак потребних финансијских средстава
- Високо пореско оптерећење
- Потреба за менторством

Анализа ставова младих предузетника

Млади предузетници који послују у области ИКТ су указали на следеће специфичне проблеме пословања:

- Недостатак стручних кадрова и висока улагања за додатну обуку запослених,
- Неразвијен система електронског плаћања и
- Недостатак менаџерских вештина.

Анализа ставова младих предузетника

- Креативне индустрије обухватају широк спектар делатности: издаваштво, штампане медије, графичку индустрију, рекламну индустрију, музичку индустрију, филмску индустрију, дизајн, радио и телевизију.
 - Саговорници из области **аудио-визуелне продукције**, као проблем су истакли спровођење Уредбе о подстицајима инвеститору .
 - Саговорници из области **примењене уметности** су указали на проблем заштите ауторских права, погоршања статуса самосталних уметника, неразвијеност интернет трговине, недостатак подршке државе, проблем уплате пореза и доприноса због дисконтинуитета у пословању, и сл.

Анализа ставова младих предузетника

Млади предузетници који послују у области пољопривреде су указали на следеће специфичне проблеме пословања:

- Недовољна информисаност о правима и обавезама власника пољопривредних газдинстава;
- Скупа и сложена процедура за добијање и обнављање сертификата у органској производњи;
- Потреба за стручном подршком и др.

Предлог мера - генералне препоруке

- **Развијати предузетничку културу**

Радити на промени постојећег система вредности и ставова кроз:

- Образовни систем
- Активно укључивање медија
- Укључивање свих сегмената друштва (јавни, приватни и цивилни сектор)

Предлог мера - генералне препоруке

- **Развијати иновативност привреде**
 - променити систем управљања науком и иновацијама у Србији,
 - повећати ниво улагања у научно-истраживачки сектор,
 - повећати релевантност научних истраживања за развој привреде,
 - развити стимулативне финансијске механизме и институционални оквир за повезивање науке и привреде (основни предуслов за озбиљнији развој научних паркова, *spin-off* компанија и пословних инкубатора при универзитету)
 - оснажити капацитете при Министарству привреде (COSME), Министарству просвете, науке и технолошког развоја (ХОРИЗОН), Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (EaSI програм) у циљу унапређења приступа ЕУ програмима за развој иновативности и предузетништва.

Предлог мера - образовање

- **Развијати предузетничко образовање**
 - Одабрати оптималне моделе предузетничког образовања за различите образовне профиле на различитим нивоима образовања (вертикални, хоризонтални приступ, неформални облици)
 - Укључивање неформалних облика предузетничког образовања
 - Уврстити програм **„Ученичке компанија“** у наставни план средњих школа као неформални облик предузетничког образовања

Предлог мера - образовање

- Успоставити предузетништво као компетенцију наставног кадра.
- Развијати оквире за сарадњу образовних институција (свих нивоа) међусобно и са привредним и цивилним сектором.
- Развијати мрежу ментора као подршку у фази:
 - образовања,
 - отпочињања посла,
 - првим годинама развоја предузетничког посла.

Предлог мера

– олакшати приступ изворима финансирања

- Нормативно регулисати могућност инвестирања путем *venture* капитала, „инвестиционих анђела“ и сл. увођењем посебног Закона о ризичним фондовима.
- Поставити јасна правила и креирати законске основе за пореске подстицаје за ризичне инвестиције кроз: Закон о иновативној делатности, Закон о привредним друштвима, Закон о осигурању и о добровољним пензионим фондовима и Закон о банкама.
- Донети Закон о микрофинансирању.
- Дефинисати стопе пореског изузимања од пореза на део добити за инвестиције у технолошке стартап-ове и иновативне фирме.
- Увести пореске кредите за инвестиције у истраживање и развој.

Предлог мера

– обезбедити стимулативан порески третман

- Обезбедити препознавање омладинске компаније у законодавном оквиру.
- Развити сет мера за пореске олакшице:
 - Регистрованим предузетницима који не исплаћују личну зараду и који се опорезују по основу добити, укинути обавезу плаћања доприноса у ограниченом периоду након оснивања. У циљу спречавања могућих злоупотреба:
 - а) дефинисати горњи ниво месечног укупног прихода чије би прелажење, преводило обвезника на редован систем плаћања доприноса;
 - б) ограничити могућност коришћења ове привилегије само на оснивање првог привредног друштва или регистрације као предузетника.
 - Смањити порез на доходак и социјалне доприносе за радна места креирана у новооснованим фирмама младих предузетника у ограниченом периоду.
 - Увести порески кредит за порезе и доприносе на плате за прве две године рада новоосноване фирме.

Предлог мера

– обезбедити стимулативан порески третман

- Развити сет мера за пореске олакшице (наставак):
 - Увести стимулативни порески кредит за набавку основних средстава на део опорезиве добити предузећа која воде пословне књиге;
 - Скратити прописани рок за повраћај више плаћеног пореза на додатну вредност пореском обвезнику који претежно обавља промет добара са иностранством,
 - Прецизирати економски оправдане критеријуме за одређивање висине износа пореза и доприноса које плаћају обвезници по паушалном принципу обрачуна;
 - Увести посебан порески третман за иновативне фирме.

Предлог мера – ИТ и креативне индустрије

- Омогућити функционисање електронског плаћања
 - Најбоља солуција би била да се измени Закон о девизном пословању, чиме би се грађанима Србије омогућило девизно плаћање путем интернета.
 - До промене Закона, проблем би могао да се реши увођењем одређене законске уредбе по узору на Хрватску пре њеног уласка у ЕУ, која је изједначила трансакције путем интернета са банкарским трансакцијама.
 - Трећа солуција је да се уведе изузетак и да се омогући плаћање у девизама за онлајн трансакције, као код трговине некретнинама.
- Развијати младе кадрове у области ИТ (промена уписних квота на универзитетима).

Предлог мера - пољопривреда

- Покренути национални програм и дефинисати институционалне механизме којим би се потенцијал старачких пољопривредних газдинстава ставио у функцију запошљавања младих пољопривредника.
- Промовисати и развијати систем задруга у пољопривредној производњи. Информисати младе о могућностима и предностима задругарства (кроз систем средњих пољопривредних школа, факултета, преко локалних самоуправа) .
- Ускладити листу дозвољених хемијских средстава за органску производњу у Србији са листом у ЕУ.

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ
ECONOMICS INSTITUTE

1947

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ
Београд, Улица краља Милана 16
www.ecinst.org.rs
E-mail: ecinst@ecinst.org.rs